

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

Haydi Tanıyalım Ak Leylek

GİRİŞ

Bu planda öğrenciler, okula gelen ve onlara “Uzun Gaga” adlı bir leyleğin yazdığı mektupla ak leylekle tanışacaktır. Bu mektup aracılığıyla öğrenciler, ak leyleğin neden tehlike altında olduğunu öğreneceklerdir. Bunların hepsini ak leylek anlatacaktır. Ak leylekler, insan faaliyetleri nedeni ile büyük tehditlerle karşılaşsa da halktan ve medyadan çok fazla ilgi görmemiş bir türdür.

Bu nedenle öğrencilerin, ak leyleklerin yaşadığı koşulları öğrenmek için araştırma yapmaları çok önemlidir. Öğrencilerin harekete geçmesini sağlamak için bir ak leylekle mektup ile iletişim kurulur. Öğrenciler leyleğin yazdığı, zor koşulları anlatan mektubu okur ve sonra çözüm için çalışma ve geri bildirim yapma sorumluluğunu üstlenirler.

HEDEFLER

- Leyleklerin yaşam alanlarında karşılaştığı tehditler hakkında farkındalık yaratmak,
- İnsanların çevre üzerindeki etkisinin daha derin şekilde anlaşılmasını sağlamak,
- Çevrenin korunması için bireysel ve toplumsal sorumluluk bilincinin oluşturulması,
- Davranış değişikliğini ve sürdürülebilir kalkınmayı yeni bir yaşam tarzı olarak teşvik etmek,
- Akıl yürütme, tartışma ve problem çözme stratejilerine odaklanmak,
- Öğrencilerin bilimsel süreç ve eleştirel düşünme becerilerini kullanmalarını ve geliştirmelerini sağlamak.

SÜRE

- Etkinliğin başlangıcı için 2 ders saati,
- Eylem planının tamamlanması için birkaç hafta gereklidir.

MALZEMELER

- Uzun Gagalı Leylek’ten öğrencilere yazılmış bir mektup (hem öğretmenin sınıfta okuyabilmesi hem de öğrencilerin ikili eşleşip çalışması için). Mektubu **Kaynak 1’de** bulabilirsiniz.
- Beyaz tahta ve tahta kalemli,
- Karton, kâğıt ve farklı renklerde tahta kalemli,
- Çevre eğitimi üzerine kitaplar (leylekler, tarım, suni gübreler, insan etkisi ve rüzgâr panelleri),
- Bilgisayar ve internet kaynakları.

Sevgili arkadaşlar,

Size bu satırları Afrika'dan yazıyorum. İstanbul'dan yola çıkıp uzun ve yorucu bir yolculuktan sonra buraya ulaştım. Ben İstanbul'dan ayrılırken Eylül ayıydı, Türkiye' de okullar yeni açılmıştı.

Herhalde sizin orada hava serinlemiştir. Burada ise hava yaz başı gibi. Size yolculuğumu anlatayım. Arkadaşlarımla birlikte birçok ülkeden geçtik. Bu yıl yolculuğumuz, önceki yıllardan biraz daha uzun sürdü. Çünkü bazı arkadaşlarım hasta oldu, meğer yediklerinde tarım ilacı varmış. Zararlı olmayan yemek bulmak ne zor...

Bazı arkadaşlarım yüksek binaların pencerelerine çarptı, bazıları da rüzgâr panelleri ve uçak pervanelerine... Arkadaşım Beyaz Kanat' ı bir avcı düşürdü, bacağı kırılınca uçamadı. Onu bırakıp yola devam etmek zorunda kaldık.

Çok yorulduk ve dinlenecek bir yer aradık. Sis içinde düz bir çizgi zannettiğim bir yer gördüm, oraya konup dinlenelim dedik. Ama maalesef konan ilk arkadaşımız yüksek gerilim yüzünden yandı, meğer orası elektrik hatlarıymış.

İşte böyle sevgili arkadaşlar... Umarım hepiniz iyisinizdir ve başarılı bir okul dönemi geçirirsiniz. Bana mektup yazmayı unutmayın. Adresim zarfın üstünde. Bahara kadar burada kalacağız. Nisan ayında, siz okul bahçesinde oynarken görüşmek üzere...

Uzun Gagalı Leylek' ten sevgiler.

Aşama 1: Hazırlık

Öğretmen “Uzun Gaga” hakkında bilgi verir ve öğrencilere onun yazdığı mektubu okur. (Kaynak 1)

Sınıfa birkaç soru sorar:

- Leylekler nasıl hayvanlardır?
- Neden göç ederler?
- “Uzun Gaga” size bu mektubu yazdığında neredeydi?
- Bu mektuptan neler öğrendiniz?

Kısa bir soru-yanıt etkinliğinden sonra öğretmen mektubu öğrencilere dağıtır ve ikili gruplar halinde çalışmalarını ister.

Öğrenciler, ak leyleğin yaşamının tehdit altında olmasının nedenlerini bulup vurgulamak durumundadır.

Sonrasında öğretmen, öğrencilere hangi tehditleri bulduklarını sorar ve yanıtlarını tahtaya yazar.

Aşama 2: Araştırma

Öğretmen öğrencilere ak leyleklerin karşılaştığı tehditlerden biri için bir çözüm bulmaları gerektiğini söyler. Bunun için öğrenciler, her birinin farklı bir tehdit üzerinde çalışacağı gruplara ayrılır.

Öğrenciler gruplara ayrıldıktan sonra öğretmen ak leylekler hakkındaki kitap, internet kaynakları veya bilgi veren STK’lar önerir ve bilgi edinmeleri için rehberlik eder.

(Örneğin <https://www.wikiwand.com/tr/Leylek>)

Bu aktivitenin sonunda öğretmen öğrencilerinden buldukları çözümlerle ilgili bir çizim hazırlamalarını ve sunmalarını ister.

Aşama 3: Araştırmının Sunumu

Sonraki derslerde, öğrenciler fikirleriyle ilgili eylem planları hazırlayacak ve süreç boyunca uygulamaya koyacaktır.

Eylem planlarına şunlar örnek verilebilir:

- Organik tarım yapan bir tesisi ziyaret etmek, tarım, gıda güvenliği ve ürünlerin kalitesi hakkında bilgi almak,
- Geleneksel bir çiftliği ziyaret etmek, pestisit (tarım ilacı) kullanıp kullanmadıklarını sormak. Pestisitlerin etkileri hakkında görüşmek ve çevreye zararlı olduklarını söylemek vb.,
- Organik ürün tüketmenin avantajları hakkında bir poster, broşür veya animasyon filmi hazırlamak,
- Belediyelerle işbirliği yapmak. Örneğin bina ruhsatı verilmeden önce gökdelenlerde yansıtıcı olmayan cam kullanılmasını talep etmek. Leyleklerin göç yollarına yönelik bazı yasal hükümler eklemek.
- Okulu ve halkı bilgilendirmek için kampanya düzenlemek.

Sonunda, öğrenciler çalışmaları ve alınan önlemler hakkında bilgi vermek için Uzun Gaga' ya bir mektup yazar. Mektupları göndermek yerine çalışmalarla bir sergi düzenlenebilir. Öğrenciler, okul içinde ve dışında, etkinliğe katılmamış kitleyi bilgilendirebilirler. (Okuldaki diğer öğrenciler, veliler, okulda görevli diğer öğretmenler vb.)

Değerlendirme

Oyun, öğrencilerin konuyu kavrayıp kavramadıklarını görmek için ilginç bir yöntemdir. Proje planından ayrı olabileceği gibi planın ilk aşamalarına da öğretmenler tarafından eklenebilir.

GİRİŞ

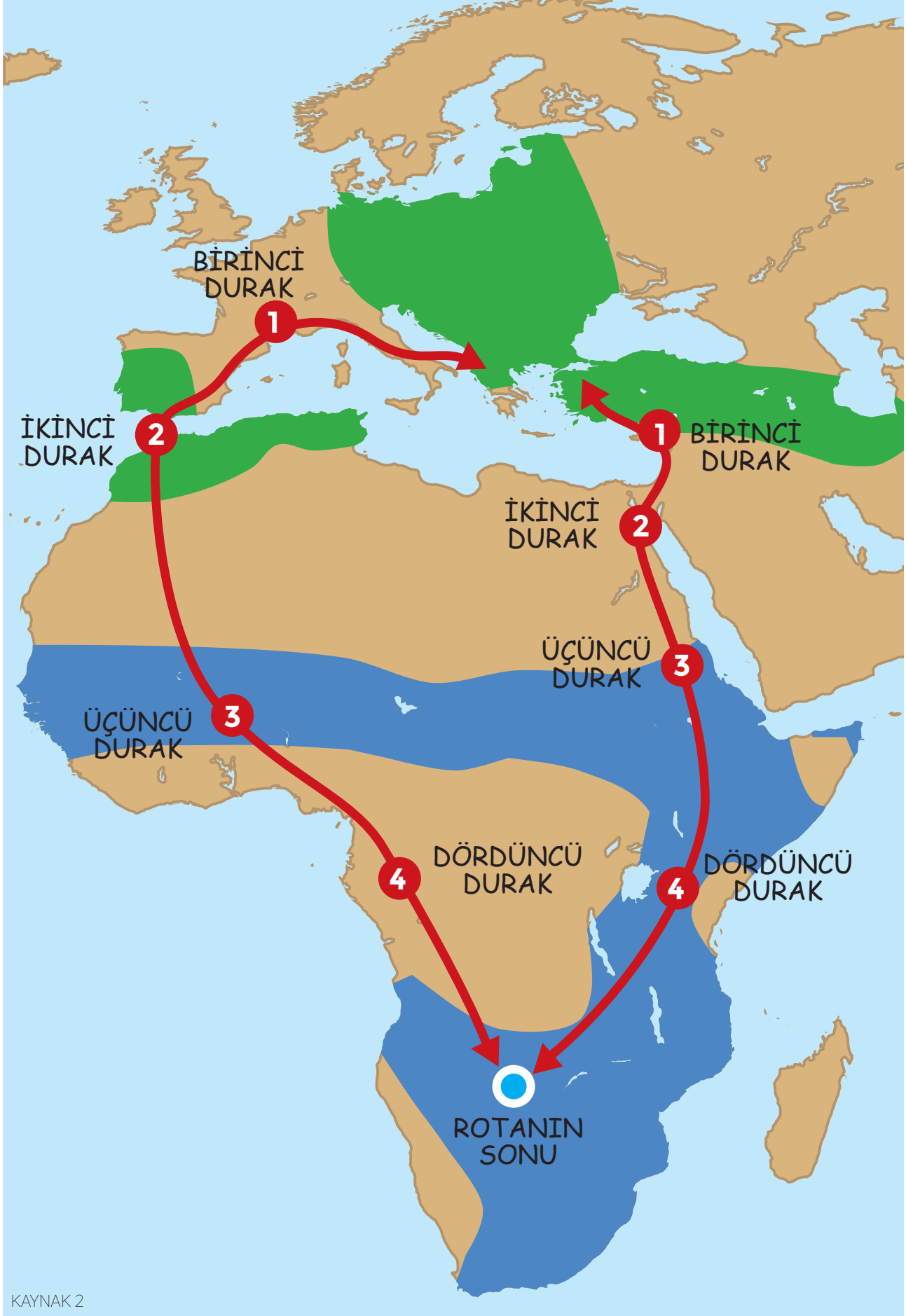
Oyun, öğrencilerin ak leyleklerle ilgili görevler üstlendiği, masada oynanan çoklu bir etkinliktir. Oyun sürecinde, leyleklerin içinde bulunduğu durum hakkında her şey öğrenilirken çeşitli beceriler de (iletişim, işbirliği, yaratıcılık) gelişir.

Sevgili Uzun Gaga,

Oyun

HEDEFLER

- Öğrencilerde ak leylek hakkında farkındalık yaratmak,
- Soyu tehlikedeki türlerin korunması için olumlu bir davranış oluşturmak,
- Öğrencileri ak leyleklerin görünüşü, alışkanlıkları, beslenmesi, üremesi konularında bilgilendirmek ve edindikleri bilgiyi değerlendirmek,
- Öğrencilerin yaratıcı faaliyetlerle kendilerini ifade etmelerini sağlamak ve öğrenciler arasındaki işbirliğini ve takım çalışmasını güçlendirmek,
- Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarından 13. "İklim Eylemi" ve Amaç 15. "Karasal Yaşam" (Dünya'da Yaşamak / Biyolojik Çeşitliliği Koruma) konularına ulusal eğitim müfredatında yer vermek,

SÜRE

- Oyunu oluşturmak için 2-3 ders saati gereklidir.
- Oyunun oynanabilmesi için 1 ders saati gereklidir.

ARAÇLAR

- Leyleklerin Türkiye'den Marmara bölgesinden Güney Afrika'ya ve Yunanistan'da leyleklerin başkenti olan Pillipiada'dan Cebelitarık üzerinden Güney Afrika'ya göç rotasını gösteren harita. Kafanızda dahaiyi canlandırmak için ilgili haritayı **Kaynak 2**'de bulabilirsiniz.
 - Ak leyleklerin yaşamı ve çevre dostu insan davranışları hakkında bilgi ve davranış kartları; 5 beyaz soru kartı ve 5 yeşil yanıt kartı. **Kaynak 3**'te sizin ve öğrencilerinizin değiştirebileceğiniz kart örneklerini bulabilirsiniz.
 - Küçük tahta parçalar, saman veya renkli kağıt parçaları ve leylek yuvası yapmak için yapıştırıcı.
 - Ezop' un ünlü masalı "Tilki ve Leylek",
 - Akrostiş bulmacayı çözebilmek için kağıt ve kalem,
 - Bir leylek fotoğrafının dört parçalık yapbozu.
- Kaynak 5**'te dörde bölebileceğiniz bir ak leylek resmini bulabilirsiniz.

YANIT

SORU

Ak leylekler neyle beslenir?

SORU

Yuvalarını nereye kurarlar?

SORU

Yuvalarını hangi malzemeye kurarlar?

SORU

Hangi mevsimde yuvalarına dönerler?

SORU

Hangi tehlikelerle karşılaşır?

OYUNUN OLAY ÖRGÜSÜ

Kış yaklaşmakta ve leyleklerin Güney Afrika'ya yolculuk zamanı gelmektedir. Türkiye'de Marmara bölgesinde yaşayan, "Anadolulular" adlı bir grup leylek Güney Afrika'ya göçe hazırlanmaktadır. Batı Yunanistan-Phillipiada'da yaşayan ve "Avrupalılar" adlı diğer bir leylek grubu da aynı yolculuk için gün saymaktadır.

İki leylek grubunun varışı aynı yer, Güney Afrika'dır ama farklı yol izleyeceklerdir. Doğu Avrupa ve Batı Asya'da yaşayan "Anadolulular", sonbaharda Türkiye ve Orta Doğu üzerinden geçerek güneydoğuya, oradan da Afrika'ya göç ederler.

Batı Avrupa'da yaşayan "Avrupalılar" ise güneybatıya doğru göç eder, Cebelitarık yoluyla Afrika'ya ulaşırlar. İzlenen yol farklı olsa da varış noktası aynıdır.

Son birkaç yılda leylekler, yaşadıkları yerlerde baş gösteren iklim değişikliklerinden dolayı yaşamsal sıkıntılarla karşılaşmıştır. Kuraklık ardından gelen sağanak yağmur ve seller, sıcaklık artışı ve beslendikleri sulak alanların tahrip olması beslenmelerini zorlaştırmış, yaşam alanlarını küçültmüştür. Ayrıca çiftçilerin tarım ürünleri için kullandığı gübreler leyleklerin zehirlenmelerine, uzayıp giden elektrik hatları da çarpılmalarına neden olmuştur.

Ne yazık ki, bu yıl Afrika'ya olan göçe daha az leylek katılacak. Çok sayıda leylek zehirlendi. Artık yolculuğa devam edemeyecek ve geride kalıp sert kış şartlarına karşı göğüs germek zorunda kalacaklar. Leylekler yine de yolculuklarına hazırlandılar, bu zorlukların hepsini biliyorlar. Yıllardır bildikleri yolu izleyecek ve dört durakta mola verecekler. Çocuklar, ilgili faaliyetlere katılarak leyleklere yardımcı olur. Böylece onları daha iyi tanıyarak eko-sistemdeki önem ve katkılarını anlarlar.

Çocuklar dört durakta mola verir:

- **1. Durak Bilgi testini oynamak (15 dakika),**
- **2. Durak Yuva yapmak (15 dakika),**
- **3. Durak Akrostiş bulmacayı çözmek / Leylek sözcüğünün farklı dillerdeki karşılıklarının listesini yapmak (15 dakika),**
- **4. Durak "Tilki ile Leylek" öyküsünü canlandırmak (15 dakika).**

YÖNERGE

Öğrenciler iki gruba ayrılır. Yolculuğun başlangıcı; dört durak ve bitiş yeri işaretlenir. İki grup da aynı anda oyuna başlar: Anadolulular Marmara-Türkiye'den ve Avrupalılar Phillipiada-Yunanistan'dan. İki grup da 4 durakta durmak ve aynı etkinlikleri/görevleri yapmak zorundadır. Her bir görevi yerine getirince, yapbozdan dörde bölünmüş leylek resminden bir parça alırlar. (Kaynak 5'te dörde bölebileceğiniz bir ak leylek resmini bulabilirsiniz.)

Bu şekilde yolculuğun sonunda Afrika'da ak leylek resmini bitirirler.

Oyun Başlar: Uç ve Fransa / Hatay'a ulaşip dinlen.

İlerlemek istiyorsan 5 soruya da doğru yanıt vermen gerek.

1. Durak: Bilgi Testi

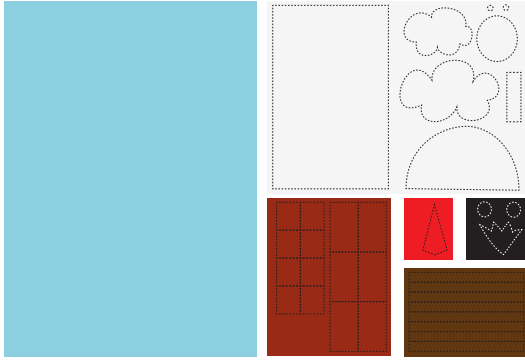
- Ak leylekler neyle beslenir?
- Yuvalarını nereye kurarlar?
- Yuvalarını hangi malzemeyle kurarlar?
- Hangi mevsimde yuvalarına dönerler?
- Ak leyleklerin bacakları ve tüyleri ne renktir?
- Dişi ak leylekler mi yoksa erkek ak leylekler mi daha büyüktür?
- Nerede yaşarlar?
- Hangi tehlikelerle karşılaşır?

Öğrenciler doğru yanıt verirse bir sonraki durağa; Cebelitarık / Mısır'a geçer ve yapbozdan bir parça alırlar.

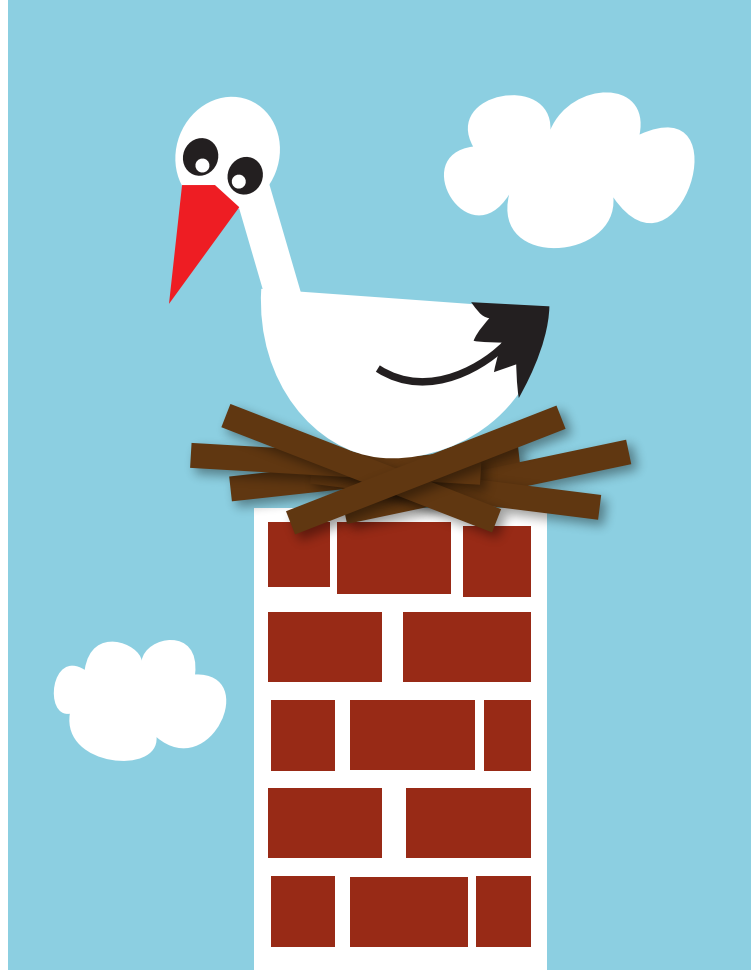
2. Durak: Yuva Yapmak

Öğrenciler yorulan leylekler için bir yuva yapar. Küçük tahta parçaları, pipet ve yapıştırıcı gibi malzemeleri kullanabilir ya da aşağıdaki gibi bir eliş yapabilirler. Öğrenciler aktiviteyi tamamladıklarında üçüncü durağa Gana/ Etiyopya devam ederler ve yapbozun bir parçasını alırlar.

Kaynak 4'te, yuvayı oluşturmak için kesmeniz ve birleştirmeniz gereken parçaların şekillerini içeren bir dosya vardır.

KAYNAK 4

3. Durak: Dil

A) Aşağıdaki akrostiş bulmacayı çözün:

1. L- Türkçe' de gevezelik yapmak, çene çalmak anlamına gelen, leyleklerin gaga takırtısı,
2. E- Tilki ile Leylek masalının yazarı,
3. Y- Leyleklerin yaşadığı bir ülke.
4. L- Ciconia sözcüğü hangi dilden gelir?
5. E- Afrika' ya göçün başladığı ay nedir?
6. K- Leyleklerin beslendiği bir hayvan.

1. L _ _ _ _ _
2. E _ _ _ _ _
3. Y _ _ _ _ _
4. L _ _ _ _ _
5. E _ _ _ _ _
6. K _ _ _ _ _

(Yanıtlar: 1- Laklak etmek, 2- Ezop, 3-Yunanistan, 4- Latince, 5-Ekim, 6-Kurbaga, kertenkele)

Leylek sözcüğünün İngilizce, Türkçe ve Yunanca karşılığını yuvarlak içine alın

πελαργός

leylek

leylek

λελέκι

stork

stork

cicogna

cegonha

Öğrenciler bu etkinliği bitirdikten sonra 4. durak olan Gabon/ Kenya'ya geçebilir. Büyük yapbozdan bir parça daha alırlar.

4. Durak: Canlandırma (Tilki ve Leylek)

Öğrenciler Ezop Masalları'ndan Tilki ile Leylek'i okumalıdır. Sonra öykünün canlandırmasını yaparlar ve her grup oyunu diğerine oynar. Sonunda tüm ak leylekler Afrika'daki Namibya'ya ulaşırlar. Burada birbirlerine yolculuklarından ve karşılaştıkları tehlikelerden bahsederler.

Öğrenciler, büyük yapbozun son parçasını da alarak büyük ak leylek resmini oluştururlar (**Kaynak 5**).

PROJE ORTAKLARI

Hellenic Society for the Protection of Nature (HSPN)

1951'de Yunanistan'da kurulan HSPN, kar amacı gütmeyen dernek olarak faaliyet göstermektedir. Küresel bir eğitim kuruluştur. Uluslararası Çevre Eğitimi Vakfı'nın (FEE)'nin temsilcisi olarak FEE'nin çevre eğitimi ve sürdürülebilir yönetime yönelik beş programını (Eko-Okullar, Çevrenin Genç Sözcüleri, Okullarda Orman, Mavi Bayrak ve Yeşil Anahtar) Yunanistan'da yürütür. Bugün HSPN, 5 ana alanda faaliyet göstermektedir: çevresel müdahale, doğa koruma, çevre eğitimi, turizm sektöründe sürdürülebilir yönetim, halkın bilinçlendirilmesi.

Daha fazla bilgi için: <http://eepf.gr/en>

Türkiye Çevre Eğitim Vakfı (TÜRÇEV)

1993 yılında kurulan TÜRÇEV, uluslararası bir çevre eğitim kuruluştur. Uluslararası Çevre Eğitim Vakfı'nın (Foundation for Environmental Education-FEE) programlarını Türkiye'de uygulamaktadır. TÜRÇEV, 1993'te ülkemizde Mavi Bayrak Programı'nı başlatmış, sonra yine FEE şemsiyesi altında 1995 yılında Çevrenin Genç Sözcüleri ve Eko-Okullar Programları'na, 2004 yılında Okullarda Orman ve 2011 yılında da Yeşil Anahtar Programları'na katılmıştır. Vakıf, faaliyetlerini merkezi Ankara'da olmak üzere Antalya, Muğla (Bodrum) ve İzmir'de bulunan şubelerde yürütmektedir.

Daha fazla bilgi için: <http://www.turcev.org.tr>

PROJE HAKKINDA

YUNUS- Çevre Eğitiminde Kuramsal Yaklaşımlar ve Pratik Uygulamalar

Bu proje AB ile Türkiye arasındaki Sivil Toplum Diyalogu-Hibe Programı (CSD-V) çerçevesinde uygulanmaktadır. CSD Programının genel hedefi, Türkiye ve AB'den sivil toplum örgütlerini ortak konular etrafında bir araya getirmek, bilgi ve deneyim alışverişini sağlamak ve aralarında sürdürülebilir bir iletişim oluşturmaktır. YUNUS projesinin özel hedefleri arasında, Türk ve Yunan paydaşları arasında eğitim alanında işbirliği için sürdürülebilir bir ağ kurulması ve AB müktesebatının Türk toplumuna tanıtılması yer almaktadır.

Konu olarak, her iki ülkede de yaygın olarak tanınan 3 hayvan türü olan İribaş deniz kaplumbağası (Caretta caretta), Akdeniz foku (Monachus monachus) ve ak leylek (Ciconia ciconia) seçilmiştir.

Faaliyetlerin bir parçası olarak, her iki ülkeden öğretmenler, hem Yunanistan hem Türkiye'de sınıflarda uygulanabilecek üç çevre eğitimi programı hazırlamak üzere, Yunanistan'ın Alonissos adasında düzenlenen (10-15 Temmuz 2019) bir yaz okuluna katıldılar. Her iki ülkede okullarda kullanılması ön görülen bir eğitim materyali, bu hayvan türlerini konu edinerek, katılımcı öğretmenler tarafından tasarlanmıştır.

Pilot uygulama ilk olarak 2019-2020 öğretim yılında Türkiye ve Yunanistan'daki okullarda yapılmıştır. Sonrasında HSPN ve TÜRÇEV uzmanları, uygulamaya katılan öğretmenlerden alınan geri bildirimlerle eğitim materyalini geliştirip hazırlamıştır. HSPN ve TÜRÇEV bu üç çevre eğitim programını kendi okul ağlarında yürütmektedir. Bu proje, ortaklar arasında sürekli ve yaygın işbirliğini geliştirecek ve çevre bilincinin yaygınlaştırılmasına katkıda bulunacaktır.

PROGRAM HAKKINDA

Avrupa Birliği'nin (AB) mali desteği ile uygulanan "**Türkiye-AB Sivil Toplum Diyalogu**", AB Başkanlığı AB Genel Sekreterliği tarafından 2006 yılında, Türkiye ve AB ülkelerinden sivil toplum kuruluşlarını (STK'lar) ortak bir konu etrafında bir araya getirecek, toplumların birbirini tanımasını, karşılıklı bilgi alışverişinde bulunmaları ve kalıcı diyalog kurmalarını sağlayacak bir platform olarak tasarlanmıştır. Programın ilk uygulamasına 2008 yılında başlanmıştır. Programın ilk uygulaması 2008 yılında başlamıştır. AB ile Türkiye arasında Sivil Toplum Diyalogu - Hibe Programı (CSD) IPA - Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı kapsamında uygulamaya alınmıştır. Bu Program aracılığıyla, Türkiye ve AB üyesi veya aday ülkelerden STK'lar arasında ortaklık olarak yürütülen 350 diyalog projesine toplam 42,5 milyon avro destek sağlanmıştır. Kabul edilen projeler; cinsiyet eşitliği, eğitim, tarım, sağlık, gıda, çevre gibi konulardadır.

Daha fazla bilgi için: <http://siviltoplumdiyalogu.org/>

Hazırlayanlar: Proje yaz okuluna katılan öğretmenler

Düzenleme / Editörlük: **Varvara Vorylla**, Çevre Eğitim Koordinatörü • **Chara Agaoglou**, Proje Koordinatörü;

Prof. Dr. Çelik Tarımcı, Teknik yönetici • **Fatma Köle**, Çevre Eğitim Uzmanı • **Efsun Ece Deniz**, Proje Görevlisi

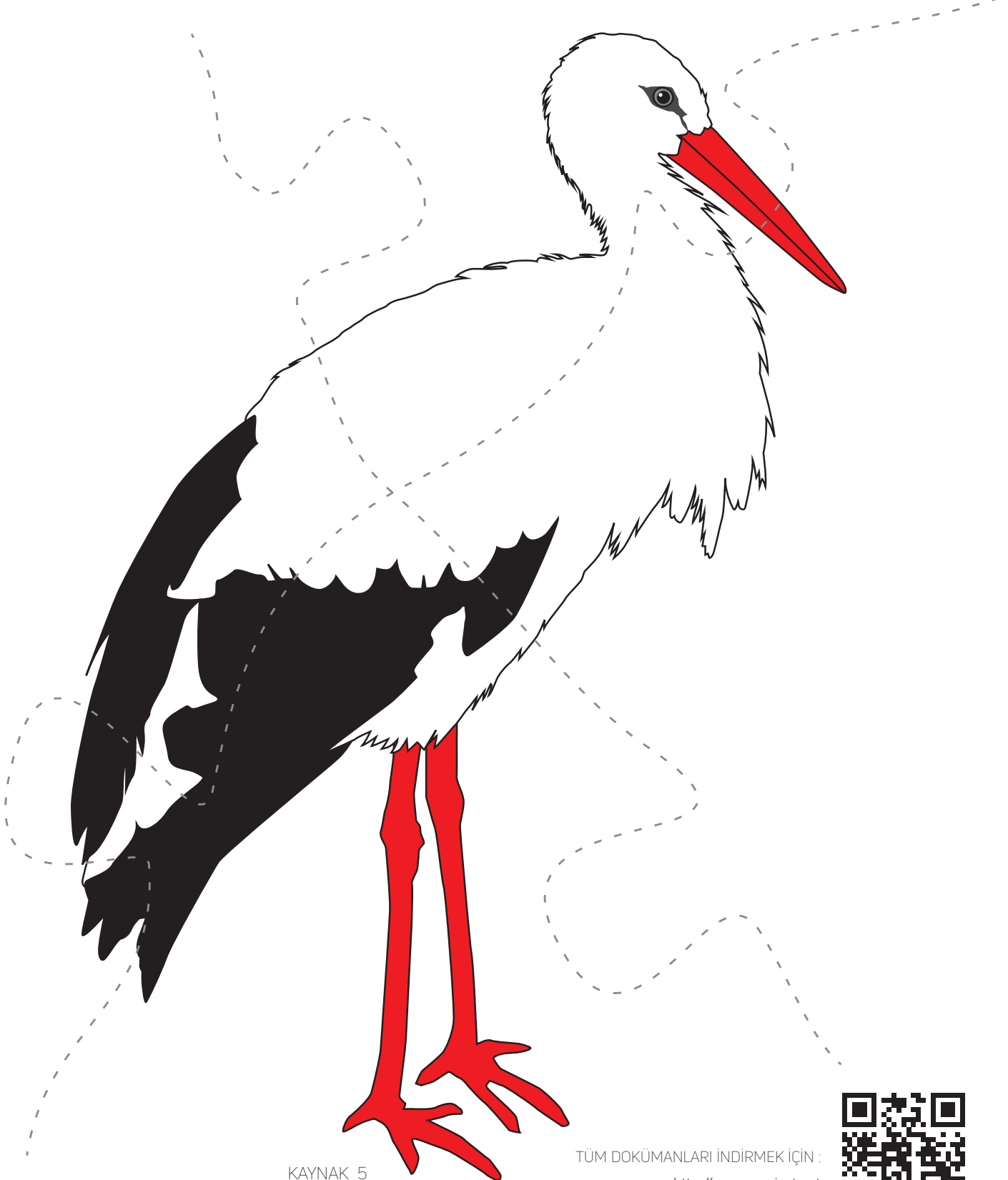
Çizimler: **Vasilis Chatzirvasanis** • Tasarım/ sayfa düzeni: **Aris Vidalis** - ARVINAT LTD

Bu yayın Avrupa Birliği'nin mali desteği ile hazırlanmıştır. İçeriği yalnızca HSPN'nin sorumluluğundadır ve Avrupa Birliği'nin görüşünü yansıtmaması gerekir.

Yap Boz

Ak Leylek

KAYNAK 5

TÜM DOKÜMANLARI İNDİRMEK İÇİN :
<http://yunusproject.net>
ZİYARET EDEBİLİRSİNİZ.

